

MÄÄRÄAIKA: 5.2.2021

Valtiovarainministeriölle

Viite

Lausuntopyynnön diaarinumero:VM158:00/2020 VN/22283/2020

Asia

Ulkoministeriön lausunto koskien luonnosta hallituksen esitykseksi laeiksi valtionavustuslain ja valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt ulkoministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi valtionavustuslain ja valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtionavustuslakia ja valtiokonttorista annettua lakia. Valtionavustuslakiin lisättäisiin säännökset, jotka koskevat valtionavustustoiminnan tietojärjestelmää (VA-tietojärjestelmä). VA-tietojärjestelmä sisältäisi kaikille valtionapuviranomaisille tarkoitettuna palveluna valtionavustusten yhtenäisen sähköisen hallintajärjestelmän sekä laajemmin eri intressiryhmien käyttöön tarkoitettua valtionavustushakujen julkaisemisen ja asiointin sekä valtionavustustietojen julkaisemisen ja käytön palvelut. Uusissa säännöksissä säädettäisiin tarkemmin myös valtionapuviranomaisten velvoitteista tiedonhallinnassa ja valtionavustustoimintaa koskevien tietojen tallentamisesta, henkilötietojen käsittelystä sekä VA-tietojärjestelmään tallennettavien tietojen ja asiakirjojen säilytyksestä ja arkistoinnista. Esityksen mukaan Valtiokonttori vastaisi jatkossa VA-tietojärjestelmän hallinnoinnista ja ylläpidosta sekä niihin liittyvistä tiedonhallintaa koskevista tehtävistä. Valtiokonttori vastaisi myös valtionavustustoiminnan asiakaslähtöisen yhtenäisen digitalisoidun toimintamallin palvelutuotannosta.

Ulkoministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Ulkoministeriö on ollut mukana ”Valtionavustustoiminnan kehittäminen ja digitalisointi” -hankkeessa, jossa on kehitetty valtionapuviranomaisten yhteisiä tietojärjestelmäpalveluja. Ulkoministeriön on myös tarkoitus olla mukana tietojärjestelmän pilottivaiheessa.

Ulkoministeriö yhtyy hallituksen esityksessä mainittuihin ehdotuksiin ja kannattaa ehdotettuja lainsäädäntömuutoksia. Uusi järjestelmä ja sen edellyttämät muutokset valtionavustuslakiin ovat kannatettavia hakuprosessien sujuvoittamisen näkökulmasta.

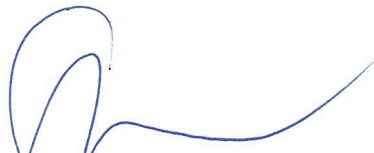
Ulkoministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, ettei esityksessä ole tarkasti selostettu, kuinka järjestelmän ylläpidon rahoitus toteutetaan jatkossa. Yhtenä hallinnollisesti yksinkertaisena vaihtoehtona esityksessä ehdotetaan, että kaikkien valtionapuviranomaisten toimintamäärärahoista leikattaisiin pysyvästi yleinen laskennallinen osuus. Ulkoministeriö pitää tärkeänä, että hankkeen edetessä varmistetaan uudistuksen säännöllinen väliarvointi ja sen myötä syntyvä asianosasten vaikuttamismahdollisuus, mukaan lukien talousarviovaikutusten arviointi. Ulkoministeriön näkemyksen mukaan tässä vaiheessa on epäselvää, syntyykö uudistuksessa säästöjä. Ei ole mahdollista vetää suoraa johtopäätöstä, että järjestelmän käyttöönotto mahdollistaisi resurssien vähentämisen. Sen sijaan tärkeää olisi huolehtia, että uuden järjestelmän käyttöönotto mahdollistaisi resurssien paremman uudelleen kohdentamisen: mahdollisesti vapautuvia resursseja tulisi kohdistaa valtionavustusten vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden parantamiseen ja esimerkiksi avustetun toiminnan seurantaan, arviointiin ja valvontaan.

Ehdotuksessa esitetyn 32 a §:n 4 momentin osalta ulkoministeriö katsoo, että ei ole tarkoituksenmukaista pakottaa valtionapuviranomaisia uuden avustusjärjestelmän käyttöön, vaan tulisi varmistaa, että uusi avustusjärjestelmä on riittävän hyvä, jolloin viranomaiset myös haluavat siirtyä käyttämään järjestelmää. Ulkoministeriöllä on valtionavustustoiminnassaan eräitä erityispiirteitä (kuten Suomen ulkomailla sijaitsevien edustustojen paikallisille järjestöille myöntämät avustukset sekä avustukset kansainvälisille hallitustenvälisille järjestöille), joiden osalta on vielä epäselvää, voidaanko niitä sisällyttää uuteen järjestelmään.

Ulkoministeriö pitää tietosuojan näkökulmasta hyvänä, että henkilötietojen käsittely on nostettu omaksi kokonaisuudekseen. Ulkoministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että rekisterinpitäjinä järjestelmää käyttäviä viranomaisia ei ole yksilöity ehdotuksessa. Ulkoministeriö esittää harkittavaksi, että rekisterinpitäjistä sekä tietojen siirroista rekisterinpitäjien välillä säädettäisiin valtionavustuslaissa. Ulkoministeriö kannattaa yhteisrekisterinpitäjyyttä Valtiokonttorin ja rekisterinpitäjän välillä.

Lisäksi ulkoministeriö viittaa lopuksi muihin valtionavustuslain muutostarpeisiin, joista ulkoministeriö on antanut valtiovarainministeriölle lausunnon 14.08.2020 (PC0TQ3XQ-30). Kyseisessä lausunnossa ulkoministeriö on esittänyt muutoksia valtionavustuslain 1, 11 ja 21 §:ään. Lisäksi ulkoministeriö esittää harkittavaksi, että valtionavustuslakia muutettaisiin myös siten, että siinä säädettäisiin tilintarkastajan tai ulkopuolisen asiantuntijan mahdollisuudesta avustaa valtionapuviranomaista valtionavustuksen hakumenettelyssä. Ulkoministeriö esittää, että näitä muutostarpeita tarkasteltaisiin ”Valtionavustustoiminnan kehittäminen ja digitalisointi” -hankkeen jatkovalmistelun aikana.

Osastopäällikkö

Satu Santala

Lainsäädäntöneuvos

Johanna Lahti

Liitteet

-